

EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 16.5.2014
COM(2014) 282 final

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET OG EUROPA-PARLAMENTET

Ottende årsrapport (2013) om gennemførelsen af Fællesskabets bistand i medfør af Rådets forordning (EF) nr. 389/2006 af 27. februar 2006 om oprettelse af et instrument for økonomisk støtte til fremme af den økonomiske udvikling af det tyrkiskcypriotiske samfund

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET OG EUROPA-PARLAMENTET

Ottende årsrapport (2013) om gennemførelsen af Fællesskabets bistand i medfør af Rådets forordning (EF) nr. 389/2006 af 27. februar 2006 om oprettelse af et instrument for økonomisk støtte til fremme af den økonomiske udvikling af det tyrkiskecypriske samfund

1. INDLEDNING

Rådets forordning (EF) nr. 389/2006¹ ("støtteforordningen") er grundlaget for bistanden til det tyrkiskcypriotiske samfund, og i henhold til denne forordning skal Kommissionen hvert år forelægge Rådet og Europa-Parlamentet en rapport. Denne rapport dækker året 2013.

2. PROGRAMMERING AF BISTANDEN

Mellem 2006 og slutningen af 2013 blev der afsat 337 mio. EUR til aktiviteter under støtteforordningen. I forbindelse med programmeringen for 2013 (31 mio. EUR²) blev der anvendt input fra workshopper for interessenter og fra eksterne evalueringer, navnlig en overordnet programevaluering, der blev foretaget det år.

På grund af bistandens midlertidige karakter (indtil genforeningen finder sted) og finansieringen via marginerne i EU-budgettet var det vanskeligt at planlægge de grundlæggende ændringer, der var nødvendige for den endelige gennemførelse af EU-retten. Dette problem anerkendtes af Revisionsretten i en henstilling fra 2012³. I den flerårige finansielle ramme for 2014-20 anlægges der et flerårigt perspektiv for programmet med mulighed for årlig finansiering for første gang. Dette vil muliggøre bedre planlægning af forberedelsen af den fremtidige gennemførelse af EU-retten. Dette er blevet vigtigere med henblik på genoptagelse af konfliktløsningsdrøftelserne i 2014, eftersom der i støtteforordningen opfordres til øjeblikkelig anvendelse af EU-retten, når der er fundet en løsning.

3. GENNEMFØRELSESMEKANISMER

Programmet gennemføres i de egne af Republikken Cypern, som regeringen ikke har nogen effektiv kontrol over, og hvor anvendelsen af EU-retten er midlertidigt suspenderet i henhold til tiltrædelsestraktatens protokol nr. 10. Gennemførelsen af bistanden sker primært under Europa-Kommissionens centrale forvaltning. Nogle projekter forvaltes i fællesskab med FN's udviklingsprogram (UNDP).

Kommissionen handler under omstændigheder, der er uden fortilfælde i politisk, retlig og diplomatisk henseende. Det er nødvendigt med ad hoc-ordninger, for at programmet kan gennemføres, samtidig med at principperne om forsvarlig finansiel forvaltning overholdes. EU-finansierede støtteprogrammer fungerer under normale omstændigheder ved hjælp af aftaler med modtagerlandenes regeringer, hvori den retlige ramme for udbetalingen af bistanden fastlægges. Der kan imidlertid ikke indgås en sådan aftale om bistanden til det tyrkiskcypriotiske samfund, og Kommissionen er derfor nødt til at støtte sig til sin egen opfattelse af de regler og vilkår, som gælder lokalt. Det medfører et vist risikoniveau. Det er en del af Kommissionens ansvarsområde at forvalte og imødegå denne risiko, og de trufne foranstaltninger omfatter bl.a. intensivt tilsyn og bistand til støttemodtagere, reviderede udbetalingsbetingelser og forsigtig brug af bankgarantier.

For at sikre vellykket og bæredygtig gennemførelse inden for disse rammer skal det tyrkiskcypriotiske samfund forpligte sig til fuldt ud at tilpasse sig EU-retten. Det er nødvendigt, at samarbejdet mellem det tyrkiskcypriotiske og det græskcypriotiske

---

¹ EUT L 65 af 7.3.2006, s. 5.

samfund fortsætter, hvis man skal nå alle programmets målsætninger og det endelige mål om genforening.

Programgruppen benytter EU's programstøttekontor (EUPSO) i den nordlige del af Nicosia. Kommissionens repræsentation i Cypern er ligeledes vært for møder og seminarer, og har som én af sine standardopgaver at formidle oplysninger om programmet til den cypriotiske befolkning.

Bistandsprogrammet omfatter betydelig gavebistand til især ikkeoffentlige aktører. Forvaltningen af de relativt små kontrakter under disse ordninger er krævende for så vidt angår programgruppens ressourcer, og Kommissionen ser fortsat på anvendelsen af indirekte forvaltningsmetoder. Der blev i december undertegnet en delegeringsaftale om outsourcing af forvaltningen af stipendieprogrammet til British Council for studieårene 2014-16.

4. PROGRAMGENNEMFØRELSEN I RAPPORTERINGSPERIODEN

4.1. Generelt overblik

Der var i 2013 nogle betydelige succeser: det nye anlæg til rensning af spildevand for de to samfund ved Mia Milia/Haspolat, som er det største på Cypern, blev taget i brug; der blev gjort fremskridt med gennemførelsen af programmet for Komitéen for Forsvundne Personer, og der blev identificeret det hidtil højeste antal savnede personer; der blev afsluttet vigtige projekter til bevaring af kulturarven; det højt værdsatte stipendieprogram nåede ud til flere studenter i 2013 end de tidligere år, og der blev undertegnet aftaler om tilskud til støtte for skoler og landmænd. I forbindelse med en overordnet programevaluering blev det fundet, at kvaliteten generelt var "god". Kommissionen havde også succes med at opnå et flerårigt perspektiv for støtten til det tyrkiskcypriotiske samfund under den flerårige finansielle ramme for 2014-20.

Ligesom i 2012 blev der afsluttet mange kontrakter i årets løb (229), herunder om et stort antal tilskud under tidligere ordninger, og der var ved udgangen af 2013 208 ikkeafsluttede kontrakter. Nye aktiviteter var præget af tilskudskampanjer til støtte for små og mellemstore virksomheder, civilsamfundsorganisationer, skoler og udvikling af landdistrikter og samfund.

På grund af de særlige omstændigheder ved foranstaltningerne er det vanskeligt at udforme sektorudviklingsprogrammer. Sammenholdt med, at der på mange områder mangler en tilpasning til EU-retten, betyder dette, at problemer med lokal organisatorisk effektivitet, ressourceforvaltning og planlægning er vanskelige at løse, og det har lige siden begyndelsen været et træk ved programmet, som navnlig udgør en udfordring i forbindelse med bæredygtighed. Kommissionen følger fortsat op på afsluttede projekter for f.eks. at sikre, at vedligeholdelsen og driften er korrekt. Spørgsmålet om bæredygtighed er blevet draget frem både i Revisionsrettens 2012-særberetning og i programevalueringen fra 2013.

Et andet generelt problem har været den variable årlige finansiering via EU-budgettets marginer og arten af det anvendte bistandsinstrument, som er midlertidigt, men ikke defineret tidsmæssigt. Dette har været til skade for både planlægning og

---

² Kommissionens beslutning K(2013) 7969.

³ Særberetning nr. 6/2012 http://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR12_06/SR12_06_EN.PDF.

bæredygtighed, men vil blive adresseret med den flerårige finansielle ramme for 2014-20.

Et bestemt problem, som tog til i 2013, var de lokale kontrahenters henvisning af kontrakttvister til de lokale "domstole" og de heraf følgende "domstolsafgørelser" mod Kommissionen, herunder et forbud, som hindrede udnyttelsen af bankgarantier, der var udstedt af lokale banker. Det blev til dels løst gennem ændringer af de lokale lovttekster, men det mangler stadig at blive afklaret, om beskyttelsen af de lokale bankgarantier er tilstrækkelig. Hertil kommer, at denne beskyttelse ikke synes at have tilbagevirkende kraft, og Kommissionen er stadig ikke i stand til at inddrive visse bankgarantier. Dette problem har forsinket undertegnelsen af tilskudsaftaler.

4.2. Fremskridt fordelt på målsætninger

Det overordnede formål med støtteprogrammet er at fremme Cyperns genforening ved at fremme den økonomiske udvikling af det tyrkiskcypriotiske samfund. Programmet fokuserer navnlig på øens økonomiske integration, på en forbedring af kontakten mellem øens to samfundsgrupper og på kontakten til EU samt på forberedelse af tilpasning til EU-retten. Der var aktiviteter på hvert af disse områder i 2013.

4.2.1. Mål 1: Udvikling og omstrukturering af infrastruktur

I energisektoren blev alle projekter afsluttet med succes, og der blev indgået kontrakter til en værdi af 11,6 mio. EUR ved udgangen af 2013. Solenergianlægget med en kapacitet på 1,27 MW fungerer godt og er integreret i kontrolsystemet med henblik på fjernovervågning. Kommissionen fører fortsat tilsyn med støttemodtagerens drift.

Efter forsinkelser var testfasen for telekommunikationsudstyret "af næste generation" tæt på at være afsluttet, og det forventedes, at systemet kunne tages i brug i løbet af første halvdel af 2014. De betingelser, der er nødvendige for at adskille leveringen af tjenesteydelser fra netværkets drift, er imidlertid stadig ikke til stede, og der forventes ikke nogen fuld liberalisering af sektoren i 2014.

Hvad angår *trafiksikkerhed*, er der gennemført projekter til en værdi af 2,4 mio. EUR under støtteprogrammet. De sidste kontrakter blev afsluttet i 2013.

Opførelsen af det nye *rensningsanlæg* i Nicosia for begge samfund ved Mia Milia/Haspolat, som er samfinansieret af EU og de kloakeringsansvarlige myndigheder i Nicosia, er afsluttet, og det blev taget i brug i juli. Opførelsen fandt sted med hjælp fra UNDP. De to pågældende kommuner har undertegnet en aftale om drift og vedligeholdelse af anlægget. Det er nødvendigt at se på genanvendelsen af det behandlede spildevand, herunder tilbageførsel til regeringskontrollerede områder.

Fristen for anmeldelse af defekt i forbindelse med Morphou/Güzelyurt-*rensningsanlægget* blev forlænget til 2014 - navnlig med henblik på at løse visse korrosionsproblemer. Støttemodtageren har allerede undertegnet en drifts- og vedligeholdelseskontrakt.

Det nye *rensningsanlæg* i Famagusta blev taget i brug i oktober, men problemer med et stort saltindhold i tilførselsvandet, som skaber korrosion, mangler at blive løst. Drift og vedligeholdelse finansieres af kommunen og varetages af den samme virksomhed som for anlægget i Morphou/Güzelyurt.

Der er nedlagt et vandforsyningsnet på 45 km og et kloaknet på 47 km i Famagusta. Der er imidlertid stadig et stort antal mangler, og det er kun vandnettet og syv pumpestationer, der er taget i brug. Dette projekt har været ramt af store forsinkelser, og kontrakten blev afsluttet i december. Ved udløbet af 2013 var den tvistbilæggelsesprocedure, der er omhandlet i kontrakten, sat i gang.

Efter afslutningen i 2012 af programmet til opbygning af kapaciteten for vand og behandling af spildevand blev der foretaget en evaluering og afholdt en workshop med henblik på udarbejdelse af et opfølgingsprogram.

Det har således været vanskeligt at operere i vand-/spildevandssektoren på grund af korrosion, der skyldes et højt saltindhold i grundvandet, og en ringe indsats fra kontrahenternes side. Kommissionen har været nødt til at forlænge sit engagement for at sikre, at vedligeholdelsen er bæredygtig, og at driften er på plads for rensningsanlæg, der er taget i brug.

Hvad angår *beskyttelse af naturen*, udestår det stadig at færdiggøre informations- og forvaltningscentre i fire særlige miljøbeskyttelsesområder efter afslutningen af byggekontrakten i 2011. Der er gjort forberedelser til færdiggørelse af faciliteterne gennem en bidragsaftale med UNDP. Der mangler stadig at blive gjort en indsats for at beskytte miljøet og færdiggøre gennemførelsen af forvaltningsplanerne for de særlige miljøbeskyttelsesområder. Kommissionen har fortsat udtrykt bekymring over for det tyrkiskcypriske samfund, bl.a. angående de omfattende stenbrudsaktiviteter i Kyreniabjergene.

Hvad angår *fast affald*, blev der i april udstedt endelige certifikater for Koutsoventis/Güngör-lossepladsen og i september for den renoverede Kato Dhikomo/Aşağı Dikmen-losseplads. Der blev afholdt en workshop i juni for at drøfte et yderligere engagement efter afslutningen af infrastrukturen og af kapacitetsopbygningsprojektet vedrørende forvaltning af fast affald. Der blev anvendt input fra 2012-evalueringen af sektorbehovene.

4.2.2. *Mål 2: Fremme af social og økonomisk udvikling*

Der blev ydet teknisk bistand til landmænd og interessenter inden for *udvikling af landdistrikter* på områderne dyresundhed, husdyravl, sygdomsudryddelse, plantesundhed, diversificering af afgrøder, økologisk landbrug og støtte til anvendelsen af tilskud. Der blev indledt en udbudsprocedure vedrørende udryddelse af dyresygdomme og oprettelse af et system til bortskaffelse af animalske biprodukter.

Under den tredje indkaldelse af tilskudsansøgninger vedrørende *udvikling af landdistrikter* blev der i 2013 undertegnet 39 kontrakter til en værdi af 3 mio. EUR til forøgelse af konkurrenceevnen, diversificeringen og bæredygtigheden.

Der blev i maj iværksat en tredje indkaldelse af forslag (3 mio. EUR) vedrørende støtteprojekter på området *udvikling af lokalsamfund* i landdistrikter, og kontrakterne vil blive undertegnet i 2014. Formålet med indkaldelsen er at sikre naturarv og immateriel kulturarv, at forbedre grundlæggende samfundstjenester og at styrke den sociale samhørighed og den lokale styring i landdistrikter.

Ud af 37 tilskud, der er ydet under tidligere ordninger til udvikling af lokalsamfund, blev den administrative procedure afsluttet for 4 i løbet af 2013, og for 13 tilskuds vedkommende var proceduren stadig i gang. Gennemførelsen af nogle af disse

tidligere tilskudsprocedurer er stadig præget af forsinkelser - hovedsageligt fordi tilskudsmodtagerne er bagud med afslutningen af infrastrukturarbejder.

Under projektet vedrørende *modernisering af by- og lokalinfrastruktur*, der gennemføres i fællesskab med UNDP, blev der efter en forslagsindkaldelse nr. 2 i 2012 tildelt og udbetalt 17 små tilskud i 2013 i landsbyer, hvor der er gennemført EU-finansierede renoveringer, eller til aktiviteter på markederne i Famagusta og Nicosia. Der blev i juni 2013 iværksat en tredje forslagsindkaldelse, som fokuserede på miljø og kulturarven på Karpasia/Karpaz-halvøen, og der blev tildelt 11 tilskud.

I *uddannelsessektoren* blev der undertegnet aftaler om ti tilskud til skoler, efter at der i 2012 var iværksat en udbudsprocedure omfattende 700 000 EUR. De støttede projekter vedrører f.eks. modernisering af fysiklokaler, indførelse af nye undervisningsmetoder i en børnehaveklasse og projekter, der støtter kunst, miljøoplysning og aktiviteter for begge samfund. Der blev i første halvdel af 2013 gennemført en evaluering af EU-støtten til uddannelsessektoren og en behovsvurdering.

Efter afslutningen i 2012 af et projekt vedrørende *erhvervsuddannelse og arbejdsmarkedet* (VETLAM) og evaluering heraf, blev der iværksat en udbudsprocedure vedrørende en fortsættelse af projektet (VETLAM II), der dækker udvikling og fremme af systemer til erhvervsuddannelse (VET), livslang læring og aktive arbejdsmarkedsforanstaltninger.

Efter indkaldelsen i 2012 (vedrørende tilskud til i alt 5 mio. EUR) af forslag vedrørende *støtte til fremme af SMV'ernes konkurrenceevne* blev der givet uddannelse til potentielle støttemodtagere, og der blev behandlet ansøgninger fra 282 virksomheder. Udbetalingen af tilskud finder først sted, når der er modtaget bekræftelse af lokale bankgarantier. Den meget aktive tekniske bistand til erhvervssektoren blev forlænget med tre måneder indtil september 2013, og i løbet af året blev der ydet støtte vedrørende SMV-strategien, e-strategien og uddannelse til erhvervsfremmeorganisationer, SMV'er, NGO'er, institutioner for videregående uddannelse og kommuner om iværksætter, eksport, forskning og udvikling, lokalt kunsthåndværk, Cyperns historie og kultur, naturbevarelse, it og på andre områder. Der blev med den tekniske bistand navnlig fokuseret på Karpasia/Karpaz-regionen med landsbyaktiviteter for begge samfund. Der blev også udarbejdet en række publikationer til støtte for erhvervslivet. Der blev gennemført et afsluttende arrangement i september.

Der blev ved årets udgang indledt en kortlægning vedrørende forarbejdede fødevarer.

Der blev i juli afholdt et rundbordsmøde om handel og et forum for donorer og støttemodtagere.

Verdensbanken overvåger den økonomiske udvikling og udarbejder ekspertrapporter inden for rammerne af en trustfond, som blev forlænget indtil udgangen af 2014.

4.2.3. *Mål 3: Fremme af forsoning, tillidsskabende foranstaltninger og støtte til civilsamfundet*

Støtten til *Komiteén for Forsvundne Personer*, som forvaltes sammen med UNDP, blev videreført. Året 2013 var det hidtil mest succesfulde, idet der blev identificeret 140 personer, som blev forenet med deres familier. Hermed nåede det samlede antal identificerede personer siden 2006 op på 477. Der blev i løbet af 2013 åbnet for

adgangen til et område, der indtil da ikke havde været tilgængeligt på grund af den tyrkiske militære tilstedeværelse. I december undertegnede man den sjette bidragsaftale med UNDP, hvilket resulterede i yderligere EU-finansieringsstøtte på 2,6 mio. EUR til Komiteen for Forsvundne Personer. EU er den største donor i forhold til denne komité, og den samlede EU-støtte er nu oppe på 12,1 mio. EUR. For yderligere at øge tilliden mellem de to samfund er der tilvejebragt midler under den nye bidragsaftale om øget oplysning og information.

Alle de resterende projekter, der blev finansieret via tre tilskudsordninger under handlingsprogrammet for det cypriotiske civilsamfund, blev afsluttet i 2013. Der blev gennemført en ekstern evaluering af programmets gennemførelse siden 2007, og konklusionerne herfra blev indarbejdet i en ny tilskudsordning omfattende 2,5 mio. EUR, som blev sat i gang i september for at styrke civilsamfundets demokratiske engagement i det tyrkiskcypriotiske samfund og i Den Europæiske Union. Der vil blive ydet tilskud i 2014, og den nye tilskudsordning vil blive understøttet af en kontrakt om teknisk bistand, der skal medvirke til at opbygge kapaciteten inden for organisationerne.

Arbejdet med beskyttelse af *kulturarven* inden for rammerne af det blandede tekniske udvalg om kulturarv skred frem i 2013 med afslutningen af projekter for Melandrinakirken, Profitis Eliaskirken, Panagiakirken og Denyamoskéen. Der blev fundet en løsning på de tyrkiskcypriotiske kontrahenters boykotprogram i starten af året. Der har været gennemført besøg i marken og afslutningsarrangementer, og det har givet programmet større synlighed og understreget betydningen af at restaurere kulturarven som et middel til forsoning for de to samfund. Der blev undertegnet en bidragsaftale nummer to med UNDP om yderligere 2 mio. EUR. Dette blev markeret med et arrangement, der blev gennemført i november med deltagelse af repræsentanterne for de cypriotiske ledere og medlemmer af det blandede tekniske udvalg om kulturarven.

4.2.4. *Mål 4: Det tyrkiskcypriotiske samfunds tilnærmelse til EU*

Det generelt værdsatte stipendieprogramms rækkevidde blev udvidet efter evalueringen i 2012, og der blev ydet 181 tilskud til studerende på grund- og videreuddannelse, lærere, forskere og andre faggrupper for studieåret 2013-14. Under ordningen blev der også tilbudt stipendier til korte fagkurser og til praktikanter. 2013-ordningen var således den mest omfattende siden programmet for studerende gik i gang i 2007. Outsourcing af stipendieordningen blev undersøgt, og der blev undertegnet en delegeringsaftale med British Council for toårsperioden 2014-16, som efterfølgende vil blive revideret.

Det første *Infopointprojekt* blev afsluttet i 2013. Der er i 2014 iværksat en udbudsprocedure vedrørende et nyt *Infopoint*. Formålet med projektet er at informere offentligheden om EU's politikker og bistandsprogrammet. Aktiviteterne vil omfatte et stort antal seminarer, konferencer, workshopper og arrangementer, der skal skabe synlighed, til fordel for det tyrkiskcypriotiske samfund.

4.2.5. *Mål 5/6: Forberedelse af det tyrkiskcypriotiske samfund med henblik på at indføre og gennemføre EU-retten*

Kommissionens instrument for teknisk bistand og informationsudveksling (TAIEX) bidrager til at forberede det tyrkiskcypriotiske samfund på gennemførelsen af EU-retten efter løsningen af Cypernproblemet. Bistanden var i 2013 koncentreret om 13

hovedområder inden for EU-retten: fri bevægelighed for kapital, offentlige indkøb, selvskabsret, konkurrencepolitik, finansielle tjenester, landbrug og udvikling af landdistrikter, fødevarerikkerhed, veterinær- og plantesundhedspolitik, vejtransport, statistik, socialpolitik og beskæftigelse, miljø, forbruger- og sundhedsbeskyttelse samt finanskontrol. Der er også gjort en indsats på tre andre områder: varernes frie bevægelighed, intellektuel ejendomsret og gensidig anerkendelse af erhvervs kvalifikationer.

Ekspertes fra EU-medlemsstaterne gennemførte 456 tiltag i 2013, herunder uddannelseskurser, workshopper, studiebesøg og juridisk rådgivning. Forberedelsen af det tyrkiskcypriske samfund til den fremtidige gennemførelse af EU-retten forblev begrænset. Der blev ikke gennemført TAIEX-tiltag efter februar på statistikområdet. Det tyrkiskcypriske samfund iværksatte imidlertid foranstaltninger vedrørende dyrevelfærd, miljø og forsikring. Kommissionen afholdt møder for TAIEX-interessenter i Bruxelles i januar og september 2013 for at koordinere den overordnede gennemførelse af TAIEX.

Støtten til samhandel på tværs af den grønne linje (forordning (EF) nr. 866/2004) fortsatte. Ekspertes fra EU-medlemsstaterne gennemførte regelmæssige plantesundhedsinspektioner af kartofler og citrusprodukter. Analyser af lokal honning viste, at betingelserne i Kommissionens beslutning 2007/330 om transport af animalske produkter stadig blev opfyldt. Uafhængige eksperter udarbejdede en ajourført liste over fartøjer, hvis fangster kan sælges på tværs af den grønne linje, da de opfylder kravene i den nævnte beslutning.

4.3. Finansiell gennemførelse (kontrakter og udbetalinger)

4.3.1. Kontraktindgåelse

Forpligtelserne i 2013 beløb sig til 19,7 mio. EUR, hvilket var mindre end den ambitiøse prognose for året. Det vil kun være muligt at underskrive aftaler om tilskud under SMV-ordningen med et budget på 5 mio. EUR, hvis statussen for de lokale bankgarantier er afklaret på tilfredsstillende måde.

4.3.2. Betalinger

Sammenholdt med prognosen for året var betalingsniveauet bedre i 2013 end de foregående to år (18,5 mio. EUR eller 76 % af det forventede beløb). Betalingerne var især berørt af fortsatte problemer, der vanskeliggjorde overdragelse og endelig betaling for telekommunikationsudstyr, og forsinkelser af forudgående finansiering (udvikling af landdistrikter og SMV-ordninger).

4.4. Overvågning

Kommissionen har det direkte ansvar for gennemførelse af de fleste projekter (centraliseret forvaltning). Den overvågning, der foretages af Kommissionens medarbejdere, er betydelig og omfatter: kontrol på stedet, lokale møder og styringsudvalg. En særlig programforvaltningsenhed fører tilsyn med anvendelsen af tilskud til landsbyer, SMV'er og virksomheder i landdistrikter og støtter modtagerne af tilskud. TAIEX-aktiviteterne overvåges ved hjælp af mere end 20 projektstyringsgrupper plus halvårige møder i overvågningsmekanismen. TAIEX-logistikken overvåges via online-forvaltningssystemet for TAIEX.

Der er ved at blive fastlagt en mere systematisk planlægning af overvågning og registrering af resultater.

4.5. Revision og kontrol

Kommissionen gennemførte i 2013 en revision vedrørende fælles forvaltning for at evaluere de interne kontrolsystemer i Generaldirektoratet for Udvidelse. Den viste, at der var behov for en forbedring af indsatsen i marken (se pkt. 4.4).

Der blev i 2012 afsluttet et program for finansiel kontrol og revision vedrørende tidligere tilskudskampagner. Der er planlagt et nyt revisionsprogram for 2014, når nyligt iværksatte tilskudsordninger er kommet tilstrækkeligt i gang.

Kommissionen tog fortsat hensyn til Revisionsrettens anbefalinger fra 2012. Den flerårige finansielle ramme for perioden 2014-20 fastsætter den anbefalede finansiering for en flerårig periode. Den nye personalevedtægt vil gøre det muligt at anvende længere personalekontrakter fra 2014 og fremefter.

4.6. Evaluering

Der blev i 2013 gennemført en større ekstern programevaluering. Samlet set blev det konkluderet, at programmeringen generelt var af "god kvalitet", men der blev formuleret anbefalinger vedrørende valg af indikatorer, risikostyring, overvågning og inddragelse i planlægningen af det tyrkiskcypriske samfund. Der blev også gennemført sektorvurderinger: 1) fremskridtet inden for forvaltning af fast affald blev vurderet, og der blev opstillet en prioriteringsliste over interventioner; 2) en evaluering af bistanden i uddannelsessektoren viste, at forsøg på en sektorreform kun havde haft ringe effekt på grund af manglende engagement fra de lokale interessenters side; 3) en evaluering af EU-finansieret støtte til civilsamfundet viste, at der var behov for mere kapacitetsopbygning; 4) der blev iværksat evalueringer af TAIEX og af kapacitetsopbygningsprogrammet for vand og affald, og rapporterne vil foreligge i 2014.

4.7. Information, offentlig omtale og synlighed

Der blev gennemført 49 synlighedsaktioner i 2013, herunder projektarrangementer, udstillinger og ceremonier, informationsarrangementer om tilskud, uddannelsesarrangementer om projekter samt igangsættelse af landsbybaserede projekter. Særligt bemærkelsesværdige tiltag var ceremonierne vedrørende afslutningen af bevaringsprojektet for Panagiakirken i Trachoni/Demirhan i december og vedrørende lanceringen af næste fase af programmet til beskyttelse af kulturarven i november; arrangementer for stipendiemodtagere fra lokalsamfundene og for modtagere af støtte under ordningen for udvikling af landdistrikter. Der blev i april og december arrangeret briefinger og projektbesøg for repræsentanter for EU-medlemsstaterne. Kommissionens repræsentation på Cypern udsendte pressemeddelelser om støtteprogrammet for det tyrkiskcypriske samfund.

4.8. Drøftelser med Republikken Cyperns regering

Der blev afholdt regelmæssige møder med repræsentanter for Republikken Cyperns regering, navnlig i forbindelse med de besøg, som højtstående embedsmænd fra Kommissionen aflagde på øen. Kommissionen er fortsat afhængig af regeringens samarbejde i forbindelse med kontrol af ejendomsrettigheder og mødes tillige regelmæssigt med den faste repræsentation i Bruxelles.

5. KONKLUSIONER

Det er fortsat vanskeligt at gøre fremskridt i retning af at opfylde forordningens overordnede mål om at *lette Cyperns genforening gennem fremme af den økonomiske udvikling*, fordi forholdene på den nordlige del af øen vanskeliggør arbejdet. Løsningen vil blive fundet gennem en politisk proces, men EU's bistandsprogram vil være af central betydning for at fremskynde den økonomiske og sociale integration.

Selv om arbejdsbetingelserne i Cyperns nordlige del er vanskelige, er der nu gjort konkrete og synlige fremskridt, som bygger på tidligere afsluttede projekter, der ikke er beskrevet i denne rapport for 2013. Værdien af en konsekvent tilgang er også påvist, eftersom visse projekter nu er meget mere effektive og produktive, efter at deres gennemførelse har været i gang i mange år. De mere stabile udsigter, der sikres med den flerårige finansielle ramme for 2014-20, vil medvirke til at forstærke denne tendens. Både Revisionsrettens revision i 2012 og programevalueringen i 2013 var generelt positive i deres konklusioner, selv om der til stadighed gøres nye erfaringer.

På visse områder er det vanskeligt at gøre en indsats, der er fuldt ud vellykket, og der skal stadig tages forbehold for den langsigtede bæredygtighed på grund af støttemodtagernes ringe kapacitet og manglen på lokale ressourcer, der begrænser det tyrkiskcypriske samfunds engagement og påvirker projekternes bæredygtighed. Kommissionen kan imidlertid ikke indstille sin indsats på sådanne områder, eftersom mange er centrale for EU-retten og af afgørende betydning for EU-borgernes økonomiske og sociale trivsel.

Året 2013 var et år, hvor tidligere identificerede risici, navnlig for så vidt angår beskyttelse af kontrakter og bankgarantier, rent faktisk gav alvorlige problemer og forsinkelser for visse projekter. Dette havde negative konsekvenser for absorptionskapaciteten. Det er ikke blot Kommissionens opgave at overvåge og kontrollere risikoniveauet, men også at sikre, at de tildelte midler anvendes fuldt ud med henblik på at tage hånd om de eksisterende sociale og økonomiske udfordringer.

Det er fortsat vanskeligt at etablere infrastruktur og levere udstyr af en betydelig størrelse, men de steder, hvor det er lykkedes, er der tale om synlige og vigtige succeser. Selv mindre synlige projekter, der tidligere er afsluttet, f.eks. vedrørende reovering af vandforsyningsnet, har medført betydelige forbedringer i dagligdagen for de berørte parter.